

Nationaal Park
Utrechtse Heuvelrug

Jaarverslag 2024

Voorwoord

Samenwerken staat centraal bij NPUH. Als netwerkorganisatie hebben we bijna dagelijks contact met veel van onze stakeholders die actief zijn op en om de Utrechtse Heuvelrug. Gemeenten, waterschappen, provincie, (particuliere) grondeigenaren, kennisinstellingen, agrariërs, ondernemers, bewonersgroepen en betrokken inwoners zetten zich allemaal in voor een nog mooier gebied. NPUH wil graag de verbinder zijn tussen deze en andere relevante partijen.

Het is goed te constateren dat er een brede interesse voor de Utrechtse Heuvelrug bestaat, inclusief de flankgebieden. Met trots presenteren daarom ons jaarverslag 2024, waarin we je in vogelvlucht meenemen in de uitvoering van projecten en onderzoeken in het afgelopen jaar.

Iedereen die hier aan heeft bijgedragen, wil ik bij deze van harte bedanken. Ik kijk uit naar een voortzetting van onze samenwerking.

Gijs de Kruif

Directeur-bestuurder

1.

Natuur, landschap en (cultureel) erfgoed beschermen, beheren en ontwikkelen

Agroforestry: samenwerking met agrariërs

We realiseerden drie agroforestry proefpercelen in Stoutenburg (Leusden), Rhenen en Wijk bij Duurstede, waarmee boeren klein kunnen beginnen en experimenteren met elementen van agroforestry. Daarnaast organiseerden we en een rondetafelgesprek voor geïnteresseerde agrariërs.

De proefpercelen zorgen voor een natuurlijke verbinding tussen de bossen van de Heuvelrug en het agrarische landschap op de flanken. Ze helpen biodiversiteit bevorderen, bodemerosie verminderen en waterbeheer verbeteren - essentieel voor zowel de natuur als de landbouw. Voor het vee bieden ze beschutting en kunnen ze dienen als voerhaag.

Blauwe Agenda: samen voor voldoende en schoon water op de Utrechtse Heuvelrug

Het samenwerkingsverband 'Blauwe Agenda' zet zich in voor een robuust en toekomstbestendig watersysteem. NPUH richtte zich in 2024 op de (door)ontwikkeling van de communicatiestrategie, het beeldmerk en LinkedIn (359 nieuwe volgers/60.000 impressies).

Daarnaast richtten we ons op bewustwording met onder meer een informatieve video over het watersysteem op de Utrechtse Heuvelrug, een symposium voor bestuurders en professionals en het onderhouden van de publieke kennisbank rondom water en klimaatadaptatie.

MooiNL: meedenken met Rijksbeleid

Binnen het rijksprogramma MooiNL faciliteerde NPUH samen met gemeente Amersfoort een ontwerpend onderzoek. Amersfoort West, dat volop in ontwikkeling is, diende daarbij als pilotlocatie.

Samen met stakeholders werd onderzocht hoe een groene leefomgeving en het versterken van de biodiversiteit ingepast kunnen worden in de inrichtingsplannen. De resultaten van dit onderzoek zijn beschreven in een [handreiking](#).

Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG)

NPUH neemt deel aan UPLG, een programma van de provincie waarin zij samen met haar partners werkt aan een toekomstbestendig en gezond landelijk gebied. We zijn intensief betrokken bij de uitvoering van de gebiedsprocessen in de oostelijke helft van de provincie en werken vanuit de landschappelijke eenheid die de Heuvelrug inclusief haar flanken vormt.

Zusterparken: meer groen in de stad

Bewonersinitiatieven die zich richten op het vergroenen van hun leefomgeving kunnen zich als [Zusterpark](#) aansluiten bij het Nationaal Park. Doel is om samen één groot park te vormen en te werken aan meer draagvlak voor en groei van groen in het stedelijk gebied.

In 2024 sloten drie nieuwe Zusterparken zich aan bij deze beweging: de Oosterspoorbaan en het Van Lieflandpark in Utrecht en de Turfweide in Veenendaal. Het totaal komt daarmee op twaalf.

Heuvelrugtuinen: maak van je achtertuin een stukje Nationaal Park

Er kwamen 31 [Heuvelrugtuinen](#) bij, wat zorgde voor een totaal van 375 in 2024. Vanaf december van dat jaar reist een expositie met foto's van het project '[Wild in je Achtertuin](#)' langs tuincentra op de Utrechtse Heuvelrug. Bij dit project plaatsten inwoners een wildcamera om beter in beeld te brengen welke (zoog)dieren hun tuin bezochten.

2. Gebiedsidentiteit waarborgen, beschermen en uitdragen

HeuvelrugWijs: op ontdekkingsreis met groep 5 en 6

Voor deze onderwijsactiviteit kwamen er drie locaties bij, als aanvulling op het Zeisterbos, het Baarnse Bos en Landgoed De Paltz in Soest: Landgoed Huis te Maarn, het Leersumse Veld en Kwintelooijen.

Bijna 400 leerlingen van 13 verschillende scholen gingen op pad in de natuur en leerden meer over de Utrechtse Heuvelrug, onder begeleiding van onze enthousiaste vrijwilligers: de HeuvelrugWijzers.

Helaas hebben we in 2024 ook veel HeuvelrugWijs-bezoeken moeten annuleren of uitstellen vanwege het advies van de Provincie Utrecht om bepaalde gebieden in het bos te mijden in verband met de aanwezigheid van de wolf.

HeuvelrugWijs
Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Ontdekcentrum: In House of Bird Kwintelooijen is een preview te zien van het ontdekcentrum. Hier is van alles te ontdekken over de natuur en geschiedenis van de Utrechtse Heuvelrug, en natuurgebied Kwintelooijen. Naast de doorontwikkeling van dit centrum zijn we gestart met de opzet van een ontdekcentrum in Kasteel Groeneveld in Baarn.

Natuur in het theater: We deelden kennis en verhalen met een breder publiek tijdens onze theatercolleges, over onderwerpen als bodembiodiversiteit, de invloed van Defensie als terreinbeheerder en de invloed van natuur en leefstijl op de gezondheid

Jongerenraad

We vinden het belangrijk om ook jongeren bij het Nationaal Park te betrekken. Trots zijn we dan ook op onze NPUH jongerenraad, met maar liefst tien nieuwe leden! Zij denken onder meer mee over thema's als duurzame mobiliteit en hoe natuur en recreatie samen kunnen gaan.

Beleefweek 2024

Het was weer een mooie editie van de Beleefweek, met een focus op educatie- en bewustwording.

Om bezoekers en bewoners het unieke verhaal van de Utrechtse Heuvelrug laten beleven, konden ze deelnemen aan activiteiten die inzicht gaven over wat dit gebied zo bijzonder maakt: heuvels, bossen, erfgoed, water en nog veel meer.

3. Gebiedsbrede samenwerking faciliteren

Veilige routes & paden

NPUH coördineert de uitvoering van het pakket Routes & Paden, waaronder boomveiligheid, zodat inwoners en recreanten veilig gebruik kunnen maken van recreatieve fiets- wandel- en kanoroutes in 11 gemeenten: Amersfoort, De Bilt, Bunnik, Leusden, Renswoude, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Wijk bij Duurstede, Woudenberg en Zeist. Daarnaast werd de renovatie van 18 km aan fietspaden rondom o.a. kasteel Groeneveld afgerond.

Ook voor gemeente Baarn zullen we de komende vijf jaar het onderhoud van diverse recreatieve fietspaden uitvoeren.

4. Duurzame natuurgerichte recreatie en mobiliteit

MONA: Europese steun voor duurzame recreatieve mobiliteit

Met verschillende stakeholders gingen we van start met de ontwikkeling van een gezamenlijke visie op duurzame recreatieve mobiliteit op de Utrechtse Heuvelrug.

Daarnaast lanceerden we vijf informatiepanelen op station Baarn, die bezoekers vertellen over de historie van het gebouw en de huidige rol van het station als duurzaam startpunt voor een bezoek aan het Nationaal Park.

5. Onderzoek en kennisdeling faciliteren

Climate smart forestry

Samen met de Universiteit Utrecht en Staatsbosbeheer doet NPUH onderzoek naar het vergroten van de klimaatbestendigheid en biodiversiteit van bossen – belangrijke stappen om de kennis over ecosysteemherstel op de Utrechtse Heuvelrug te vergroten. Het onderzoek vindt plaats in de gemeenten Baarn, Utrechtse Heuvelrug, Zeist, Rhenen, De Bilt en Woudenberg.

Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en Universiteit Utrecht hebben de krachten gebundeld en samen de Onderzoeks- en OnderwijsHub Utrechtse Heuvelrug opgezet. Zo werken we intensief samen binnen de thema's van de onderzoeksagenda van het Nationaal Park.

Duurzaam waterbeheer

Een consultancy team van studenten bracht advies uit aan de Blauwe Agenda over het afkoppelen van regenwater. Ook werd door studenten de waterkwaliteit op verschillende landgoederen, buitenplaatsen en natuurgebieden gemeten.

U-Talent: 20 leerlingen uit 4-havo van openbaar lyceum De Amersfoortse berg deden onderzoek in het Nationaal Park, als onderdeel van het vak Aardrijkskunde. Dat deden ze in een interactieve gastles over het NPUH en de verbinding met de stad Amersfoort.

Effecten van agroforestry

Tachtig studenten van de Universiteit Utrecht bezochten de eerder in 2024 aangelegde agroforestry proefpercelen. Als onderdeel van het vak Agroecology voerden de studenten verschillende metingen uit om de effecten van deze vorm van duurzame landbouw te meten.

Duurzame mobiliteit

In het kader van het Europese project MONA presenteerden studenten van Wageningen University & Research (WUR) de resultaten van hun verkennend onderzoek rondom het ontwikkelen van een gezamenlijke, duurzame mobiliteitsvisie.

6. Financiële duurzaamheid versterken

NP Fonds

In 2024 kreeg de beoordelingscommissie van het NP Fonds een nieuwe samenstelling. Er werd dit jaar één aanvraagronde opengesteld. Van alle ingediende aanvragen zijn er uiteindelijk zeven toegewezen.

Nationaal Park **Fonds**
Utrechtse Heuvelrug
Geef om groen

Hoeders van de Heuvelrug

'Hoeders van de Heuvelrug' is hét netwerk voor bedrijven en organisaties die de streek een warm hart toedragen. Dit jaar mochten we maar liefst 6 nieuwe Hoeders verwelkomen, wat het totaal aantal op 22 brengt.

Daarnaast waren we regelmatig te horen op de regionale Amersfoortse zender Golfbreker Radio. In de rubriek 'Hoeder van de Heuvelrug' van het programma Actueel deelden Hoeders hun verhaal.

Mountainbike- en Ruitervignetten

Dankzij de verkoop van Mountainbike- en Ruitervignetten konden we zorgen voor het onderhoud van deze recreatieve paden en een vergoeding voor terreineigenaren.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug 2024 *In cijfers*

	22	Hoeders van de Heuvelrug
	ca. 300	Studenten betrokken bij de onderwijshub
	29	HeuvelrugWijzers
	400	Schoolkinderen deden mee aan HeuvelrugWijs
	56	Locaties waar waterkwaliteit is gemeten
	7	Projectaanvragen NP Fonds gehonoreerd
	375	Heuvelrugtuinen
	12	Zusterparken
	20	Middelbare scholieren die deelnamen aan U-talent

Nationaal Park
Utrechtse Heuvelrug

Colofon:

Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Landgoed Zonheuvel – Het Koetshuis

Amersfoortseweg 98 3941 EP Doorn

Tel: 0318 – 240035

npuh.nl

info@npuh.nl

Ontwerp en realisatie: [De Hoop & Koning](#)

Teksten en redactie: Shira Latuhihin

